

Sygn. akt V Ua 30/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO Stanisław Stankiewicz

Sędziowie: SSR del. Krzysztof Kruk (spr.)

SSO Wiesława Kruczkowska

Protokolant: Bożena Radziusz

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2013 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z wniosku I. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zasiłek chorobowy

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 21 marca 2013 roku sygn. akt VI U 565/12

I. Zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

II. Zasądza od wnioskodawczyni I. R. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w (...) (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

sygn. akt. V Ua 30 / 13

UZASADNIENIE

Ubezpieczona I. R. złożyła trzy wnioski o wypłacenie jej zasiłku chorobowego za kolejne następujące po sobie trzy okresy:

od 01.09.2012 r. do 14.10.2012 r., od 15.10.2012 r. do 31.10.2012 r., od 01.11.2012 r. do 16.11.2012 r.

Decyzjami z dnia 15 i 24 października oraz z 12 listopada 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania jej zasiłku chorobowego za te okresy, powołując się na art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Organ rentowy podał, że zasiłek chorobowy nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy ma ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, a ubezpieczona I. R. ma ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy od 1991 r., natomiast stosunek pracy, z tytułu którego podlegała ubezpieczeniu chorobowemu został rozwiązany z dniem 31.08.2012 r.

Od tych decyzji odwołała się ubezpieczona I. R.. W odwołaniu podniosła, iż renta, na którą powołał się w swoich decyzjach organ rentowy nie jest rentą z tytułu niezdolności do pracy, a jedynie rentą przyznaną z tytułu zaliczenia do III grupy inwalidztwa.

Ponadto zaznaczyła, że mimo przyznania grupy inwalidzkiej nie pobiera renty od ponad 10 lat, a w spornych okresach podlegała ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu pozostawania w zatrudnieniu na umowę o pracę. Z uwagi na osiągnięcie przychodu z tytułu pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy prawo do renty zostało zawieszona. Stosunek pracy został rozwiązany z dniem 31.08.2012 r.

W odpowiedzi na odwołania od powyższych decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o ich oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko.

Wyrokiem z dnia 21 marca 2013 roku Sąd Rejonowy zmienił trzy zaskarżone decyzje i przyznał I. R. prawo do zasiłku chorobowego za okresy wskazane we wnioskach ubezpieczonej.

Sąd Rejonowy zaznaczył na wstępie, że co do zasady zasiłek chorobowy przysługuje w okresie trwania tytułu ubezpieczenia chorobowego (umowy o pracę). Wyjątkowo, po spełnieniu określonych warunków, można nabyć prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tego tytułu.

Warunki te zostały wymienione w art. 7 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przepis ten przewiduje, że zasiłek chorobowy przysługuje osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwa bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała: nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego, bądź nie później niż w ciągu 3 miesięcy od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego - w razie choroby zakaźnej, której okres wyłączenia jest dłuższy niż 14 dni, lub innej choroby, której objawy chorobowe ujawniają się po okresie dłuższym niż 14 dni od początku choroby.

Bezsprzecznym było, że I. R. była niezdolna do pracy nieprzerwanie w okresie od 01.09.2012 r. do 16.11.2012 r. i że jej stosunek pracy został rozwiązany z dniem 31.08.2012 r. I. R. spełniła - zdaniem Sądu Rejonowego - warunki, o których mowa w art. 7 ustawy, konieczne do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

Następnie Sąd przytoczył treść art. 13 ust. 1 pkt 1) ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Sąd przyjął też wyjaśnienia ubezpieczonej, z których wynika że prawo do renty w związku z wypadkiem przy pracy, któremu uległa w 1991 r. było zawieszona. Komisja Lekarska ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia zaliczyła ją wówczas do III grupy inwalidztwa, orzekając jednocześnie, że schorzenie nabyte w związku z wypadkiem przy pracy stale ogranicza zdolność do zarabkowania do prac wymagających widzenia obuocznego.

Ubezpieczona rentę z powyższego tytułu pobierała do roku 2002. W 2003r., na skutek zmiany przepisów i przekroczenia progu dochodowego osiąganego z tytułu pozostawania w stosunku pracy została tych świadczeń pozbawiona. Przychód osiągany z tytułu pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy spowodował zawieszenie prawa do świadczenia. Organ rentowy w decyzją z dnia 17 stycznia 2003 r. wstrzymał wypłatę jej renty. Od tego momentu odwołująca objęta była nieprzerwanie ubezpieczeniem chorobowym z tytułu pozostawania w zatrudnieniu na umowę o pracę.

Opisane wyżej okoliczności nie były sporne.

Zdaniem Sądu I instancji, stanowisko wyrażone w decyzjach organu rentowego, czyli, że samo ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w myśl art. 13 ust. 1 pkt 1) ustawy zasiłkowej, niezależnie od zawieszenia jej prawa do renty z tytułu przynależności do III grupy inwalidztwa, wyłączało przyznanie ubezpieczonej zasiłku chorobowego, było błędne.

Taką ocenę Sąd ten uzasadnił stwierdzeniem (opartym na Komentarzu z programu Lex), że 13 ustawy zasiłkowej zawiera katalog przyczyn wyłączających uprawnienie do zasiłku chorobowego z tytułu niezdolności do pracy, a jedną z sytuacji, która skutkuje wyłączeniem prawa do zasiłku chorobowego, jest posiadanie przez osobę niezdolną do pracy ustalonego prawa do emerytury lub renty.

Oznacza to, że osoba, która otrzymuje świadczenia emerytalne lub rentowe, uzyskuje dochód, dlatego ustawodawca nie uznał za uzasadnione chronić jej niezdolności do pracy poprzez wypłatę zasiłku chorobowego. Wspólną cechą przyczyn wyłączających prawo do zasiłku jest istnienie innych źródeł dochodów z ubezpieczenia społecznego (m.in. emerytury lub renta z tytułu niezdolności do pracy z art. 13 ust. 1 pkt 1). Uzasadnieniem wszystkich przyczyn wyłączających prawo do zasiłku jest okoliczność, że dotyczą one sytuacji, gdy osoba niezdolna do pracy ma inne źródło dochodu.

Stosownie do powyższego, dla odmowy przyznania prawa do zasiłku chorobowego, nie jest wystarczające istnienie samego "ustalenia prawa do renty". Koniecznym jest, aby renta ta stanowiła dodatkowy dochód dla ubezpieczonego. Wyłączenie to miało bowiem służyć zapobiegnięciu sytuacji, w której ubezpieczony z tytułu niezdolności do pracy pobiera świadczenie z dwóch tytułów naraz, tj. z tytułu renty i z tytułu zasiłku chorobowego. Zasiłek chorobowy ma na celu zabezpieczenie sytuacji ubezpieczonego, w której z uwagi na niezdolność do pracy, nie jest on w stanie czerpać żadnego innego dochodu. Prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia ma na celu dostarczanie środków utrzymania byłemu ubezpieczonemu, który z powodu ustania pracy zarobkowej traci dotychczasowe dochody, a któremu choroba przeszkodziła w znalezieniu i podjęciu nowej pracy zarobkowej, a tym samym nowego źródła dochodów (tak, zdaniem Sądu I instancji H. Pławecka, w głosie do uchwały SN z 30.08.2011 r. III ZP 11/2011).

Sąd wyraził ocenę, że taka wykładnia została potwierdzona również w licznych wyrokach Sądu Najwyższego, a jako przykłady podał wyrok z dnia 26 czerwca 2007 r. I BU 14/06, dotyczący przysługiwania zasiłku chorobowego w okresie zawieszono świadczenia przedemerytalnego, a także wyrok z dnia 18.01.2012 r. II UK 168/11, dotyczący przysługiwania zasiłku chorobowego i świadczenie rehabilitacyjnego w okresie pobierania policyjnej renty inwalidzkiej III grupy.

Ostatecznie wyrok zmieniający zaskarżone decyzje Sąd oparł na treści art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., uznając iż ubezpieczonej przysługiwało prawo do zasiłku chorobowego z tytułu niezdolności do pracy, powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia, a nie zostały spełnione przesłanki z art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej, warunkujące odmowę przyznania prawa do tego świadczenia.

Apelację od tego wyroku wniósł organ rentowy.

Zaskarżając wyrok w całości, zarzucił naruszenie prawa materialnego, to jest art. 13 ust. 1 pkt 1) ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, poprzez uznanie, że I. R. przysługuje prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia w sytuacji, miała ona ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

Organ rentowy uzasadnił taki zarzut literalną treścią art. 13 ust. 1 pkt 1) ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, a także powołał się na wykładnię tego przepisu zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18.01.2012 r. II UK 168/11, czyli tym samym, który powołał Sąd I instancji, dotyczący prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia w sytuacji pobierania policyjnej renty z

tytułu niezdolności do służby. Skarżący wskazywał na odmienność prawa renty z tytułu niezdolności do służby od prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, a prawo do takiej renty - z tytułu niezdolności do pracy ma I. R., cytując uzasadnienie tego wyroku, iż "rentą z tytułu niezdolności do pracy jest ... (...) renta z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych ... Renty te zostały wprost określone przez ustawodawcę jako "renta z tytułu niezdolności do pracy".

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna.

Zgodnie z treścią art.1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych ubezpieczenia społeczne obejmują:

- 1) ubezpieczenie emerytalne,
- 2) ubezpieczenie rentowe,
- 3) ubezpieczenie chorobowe i
- 4) ubezpieczenie wypadkowe.

Ustawa ta stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny. Niestety, równość nie dotyczy prawa do świadczenia ze względu na tytuł ubezpieczenia lub jego rodzaj. Np. według art.4 ust.1 ustawy z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa ubezpieczony nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego – jeżeli podlega obowiązkowo temu ubezpieczeniu lub po upływie 180 dni – jeżeli jest ubezpieczony dobrowolnie.

„Ubezpieczony” to osoba podlegająca ubezpieczeniu chorobowemu.

Zgodnie z treścią art.13 ust.1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych pracownik podlega takiemu ubezpieczeniu od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. Zasadą jest, że zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Świadczenie takie – na określonych warunkach – przysługuje również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego.

Bezspornym w sprawie było, że I. R. do 31.08.2012 r. była zatrudniona w (...) S.A. 21.09.2012 r. oświadczyła organowi rentowemu, że od 1991 r. jest uprawniona do renty z tytułu wypadku przy pracy. Treść decyzji z dnia 17.01.2003 r. wskazuje, że wypłata tego świadczenia została wstrzymana z powodu osiągnięcia przychodów w wysokości przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (k.14).

Art.13 ust.1 pkt 1 ustawy z 25.06.1999 r. stanowi, że zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy ma ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy.

W doktrynie ubezpieczeń społecznych wyróżnia się prawo do świadczenia o charakterze abstrakcyjnym i konkretnym. Konkretyzacja prawa następuje po złożeniu wniosku o przyznanie świadczenia.

Nie ulega wątpliwości, że „ustalone prawo do renty” to prawo przyznane osobie uprawnionej przez organ rentowy. Renta z tytułu niezdolności do pracy to także renta dla ubezpieczonego, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (art.6 ust.1 pkt 6 ustawy z 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych). W związku z tym w niniejszej sprawie pogląd Sądu Najwyższego

wypowiedziany w sprawie II UK 168/11 nie mógł zostać zastosowany. Dodatkowo należy pamiętać, że już na podstawie art.11 ust.1 i 3 ustawy z dnia 28.06.1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. 100 poz. 461) osoby mające ustalone prawo do świadczeń wskutek zaliczenia na podstawie przepisów dotychczasowych do III grupy inwalidów były uważane za częściowo niezdolne do pracy a renty inwalidzkie przyznane na podstawie przepisów dotychczasowych stały się, z mocy prawa, odpowiednio rentami z tytułu niezdolności do pracy.

Pogląd Sądu Rejonowego jakoby ubezpieczona nie była uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy jest więc błędny.

Sąd Okręgowy nie zgadza się także ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26.06.2007 r. (I BU 14/06 – LEX nr 611388), że przewidziana w art.13 ust.1 pkt 4 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przesłanka przesądzająca o braku podstaw do wypłaty zasiłku chorobowego dotyczy sytuacji, gdy ubezpieczonemu przysługuje prawo do zasiłku rozumiane jako prawo do wypłaty świadczenia w konkretnej wysokości, w określonym okresie, który się pokrywa z okresem choroby. Zawieszenie prawa do świadczenia przedemerytalnego powinno być traktowane jako sytuacja, w której ubezpieczony nie jest uprawniony do pobierania zasiłku przedemerytalnego. W uzasadnieniu wyroku z 4.06.2012 r. (I UK 13/12) Sąd Najwyższy uznał, że zasiłek chorobowy zastępuje utracony zarobek. Jest to prawda, ale dotyczy wyłącznie sytuacji gdy ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy. Po rozwiązaniu się umowy o pracę nie może utracić już żadnego zarobku. Może tylko nabyć prawo do zasiłku chorobowego gdyż ochrona ubezpieczeniowa trwa także po ustaniu tytułu.

Na mocy art.100 ust.2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy powstaje z dniem zaprzestania pobierania zasiłku chorobowego. Ustawodawca w sposób jednoznaczny określił więc, że pomiędzy zasiłkiem a rentą nie ma zbiegu tylko nabycie prawa do renty, następuje w innej dacie niż spełnienie warunków podanych w art.57 tej ustawy.

W tym przypadku ustawodawca wprost „nadał” pobieraniu świadczenia określone znaczenie prawne. „Ustalenie prawa do renty” jest pojęciem mającym związek z badaniem, czy osoba zainteresowana spełniała warunki do nabycia takiego świadczenia. Na początek należy ustalić, czy istnieje prawo a dopiero później, czy można świadczenie wypłacać. Ustawodawca jest władny określić zakres ochrony ubezpieczeniowej w dowolny sposób.

Zdaniem Sądu Okręgowego, mógł przyznać prawo do zasiłku po ustaniu tytułu ubezpieczenia, ale mógł także pozbawić go określoną kategorię osób. Wnioskodawczyni znalazła się w tej drugiej grupie. Z tego powodu Sąd Okręgowy uznał przyznanie jej zasiłku chorobowego od dnia 1.09.2012 r. do 16.11.2012 r. za pozbawione podstawy prawnej i dlatego na mocy art.386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

O kosztach procesu orzekł na mocy art.99 kpc.